

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes évre 10 — kr.
Félévre 5 " " "
Hogydóvra 2 " 50 " "
Egy hónapra 1 " " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: KOHÁNYI GYULA.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:

10 soros betűsorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többesrét
Hirdetési díj alku szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj min-
den külön beigazásért 20 kr.

AZ UTOLSÓ ÓRÁBAN.

Debreczen, 1898. július 14.

Tegnap délután a jog- és pénzügyi bizottság is hozzájárult a városházának 65.000 frtos megfejelési tervéhez, illetve elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek. Itt mindössze egy hang emelkedett ellene elvi szempontból, — a Nemes Kálmáné, — de azt is elcsitították mihamar azzal, hogy harmincz esztendőn belül úgy sem fognak új városházát építeni.

Épen azért kötelességünknek tartjuk az utolsó órában, — mert talán már e héten ott is tárgyalás alá kerül — óvni a tanácsot attól, hogy ezt az ugy technikai, mint pénzügyi szempontból képtelen tervet a közgyűlés elébe vigye, mert ezzel, ha akadna többség, mely elfogadja, ami nem valószínű — s hozzá sikerülne a kormány jóváhagyását is reá megnyerni, ami viszont nagyon is valószínűtlen — Debreczen városa a lehető legnagyobb baklövést követné el ebben a században, — pedig ez nagy szó.

Mert ime lássuk a dolgot mindkét oldalról.

Technikai szempontból képtelen ez a terv, mert nem számol azzal a már sokszor felemlített tényvel, hogy a városháza épülete a Kossuth-utca tulajdonképeni vonalánál beljebb van, ez tehát ha nem volna városi épület, akkor is lebontandó volna a közel jövőben, még esetleg igen magas kisajátítási ár mellett is.

Érthetetlen maga a terv megfogalmazása már csak azért is, mert ez a mai városháza épület mindenre alkalmasabb, mint arra, amire használják. Hivatalok szempontjából egyedüli érdeme az üvegezett folyosó, — ehhez azonban olcsóbban is hozzá lehet jutni.

Meg nem felel ez a terv azért sem, mert a hivatali szükséglet kérdését meg nem oldja, a városházán kívül levő hivataloknak helyet nem ad, nevezetesen nem kap helyet a főügyész, alügyész (aki pedig az árvaszekékhez lévén beosztva, annak ülésein igen sokszor részt kell vennie) főorvos, — hogy csak a nagyobbakat említsük, — vannak még többen is.

Legfőképen pedig kivihetetlen ez a terv azért, mert a miniszter egyszer már lebontandóknak ítélte a városháza keleti szárnyának összes alapfalait, amelyekre tehát hiába akarja a főmérnök felépíteni ezt az új fejelet — a miniszter nem fogja jóváhagyni, — ckkor pedig a költség legalább 10,000 frttal megszorodik, amire már nincs is pénz.

Azt a kérdést, vajjon mindezekből eltekintve is fontolóra vegyük-e ezt a

kérdést: a technikai okok között szándékosan hagytuk utoljára, mert a legjelentékenyebb, épen azért, mert elvi kérdés.

Arról van nevezetesen szó, a mit az építési bizottság ülésén Kiss Albert vetett fel s a melyet a főszámvevő olyan okokkal utasított el, a melyek egyenesen ráutalnak, hogy — elutasítván ma a tervet — minden lépésünkkel oda törekedjünk, hogy holnap megvalósítható legyen. A szóban forgó átalakítási terv ennek épen ellenkezőjét kontemplálja. Ha ezt a 65000 frtos építkezést végrehajtjuk, szinte lehetlenné van téve annak az eszmének megvalósítása, hogy a városházát minden oldalon a Tiszaházzal parallel, keleten pedig vele egy vonalban építsük fel, — a mi pedig egyedül teszi lehetővé azt, hogy a városházán minden hivatal elférjen. Ugyanis mi azt hisszük, hogy az elsőnek felhozott ok folytán nem fog akadni harmincz esztendő múlva olyan ember, aki ezen az utca vonalán belül épített falra még második emeletet akarjon említeni, — annál kevésbé, mert akkor, ha a város úgy fog fejlődni, ahogyan megindult, a hivatalok a mai területen két emeleten sem fognak elférni, hanem igenis még egy közbenső keresztépület is szükséges lesz hozzá, olyan mint a Tiszaháznál van, a mi megint a városháza területének a Tiszaházig való kibővítését, azaz a mai épület teljes átépítését feltételezi.

Ezek a technikai okok, amelyeknek folytán — azt hisszük — mindenki belátja, hogy ennek a mai épületnek 65000 frtért való ideiglenes megfejelese képtelenség; sokan ezt nem is vonják kétségbe, hanem mindössze a pénzügyi okokra támaszkodva járulnak hozzá, — ezért kötelességünknek tartjuk bebizonyítani, hogy ez a terv pénzügyi tekintetben is képtelenség és csak kárára lesz a városnak, ha megtalálna valósulni.

Nevezetesen:

A Hungária bérlete évi 8000 frt, ezt kívánják felszabadítani; meg is tesszik a felével, de milyen áron?! 65000 frt tőkének az elköltése áran! Már pedig a tőke 14, vagy — számítsunk a kamatcsökkenésre — 16 év alatt megkétszereződik, 28, illetve 32 év alatt megnégyeszedik, a mi azt jelenti, hogy akkor a mikor már ez a tervbe vett fejelet sem tudná a városháza további átalakítását, illetve ujjaépítését megakadályozni, már 1,100.000 frt lesz az a ma kb. 275000 frtot tevő városházépítési alap, a melynek 65000 frtmár a városház-építési alap olyan ösz-

majdnem a negyedrészt teszi; azt tehát megbontani, illetve annak bármi csekély részét elhasználni lehetetlenség s ha mégis megteszük, bűn és merénylet a város érdekei ellen. Mert az az évi 8000 frt, amit megtakarítanak, nem fogja lejjebb szállítani egy krajczárral sem a pótdót, — effelől bárki nyugodtan alhatik, míg a másik alternatívánál úgy áll a tervbe vett fejelettel 260,000 frt olyan tőkét a sárba dob, a melyet a városháza kérdésének végleges megoldása esetén a pénztár legkisebb megőrltetése nélkül felhasználhat.

De tovább megyünk. Ez a 8000 frt még abban az esetben sem vész el egészen, ha a Hungáriában most elhelyezett valamennyi, valamint a jelenleg hely nélkül szűkölködő hivatalokat a Simonffy-utcai bérházban helyezzük el, mert hiszen ezek mellett abban még nagy jövedelmet hajtandó boltok is lesznek, míg ez előtte felépítendő árucsernok s az abban helyet foglalandó mérsárosok, hentesek és zöldségkofák elég alapot nyújtanak arra a Kiss Albert kiadva az új bérházra, hogy lakásoknak frtot jövedelmezni, míg épen azoknak a hivataloknak, a melyek ott helyet foglalhatnak, keresve sem lehetne jobb helyet találni, különösen az adóhivatalnak.

De jerünk még tovább. A tegnapi gyűlés még egy igen fontos érvt szolgáltatott ezen 65000 frtos terv pénzügyi szempontból való helytelenségének kimutatására s ez a Simonffy Emil háznak esetleges megvétele, melynek szükségességét a jog- és pénzügyi bizottság elvileg kimondotta.

Feltéve ugyanis, hogy a Simonffy házat illő áron meg lehet venni, olyanon t. i. hogy esetleg mai állapotában néhány évig fenntartható lesz s a vételárnak szükséges kamatját és törlesztését behozza, akkor azt meg kell venni, fedezetül készen fog állni reá a városházába bele nem épített 65.000 frt s meg kell hagyni mai állapotában addig, míg a szomszéd bérház a jelenleg a Hungáriában elfizetett s akkor az építési költség kamataira fordítandó évi 8000 frt beszámításával magát letörleszti, a városháza építésének tőkéje tehát ismét teljes lesz készpénzben is. Akkor aztán akár ebből, akár más alaphól, — ami esetleg annak idején rendelkezésre fog állni — fel kell építeni a Simonffy-féle telken a bérház folytatását s kiadni bérbe addig, míg szintén letörleszti magát — most már a régiek segítségével, tehát sokkal rövidebb idő alatt. Mikor ez meglesz, akkor már a városház-építési alap olyan ösz-

szeggel fog rendelkezni, hogy egy új, teljesen modern és az akkori igényeknek megfelelő városháza kikerül belőle s az építés idejére a vele szemben felépült impozáns városi épület könnyen képes lesz a hivatalokat ideiglenesen befogadni.

Ez a módja annak, hogy a város minden újabb megterhelhetése nélkül ez a kérdés közmegelegedésre oldassék meg.

Kohányi Gyula.

BELFÖLD.

A belügyminiszterium új államtitkárja.

A hivatalos lap tegnapi száma jelenti, hogy a király Latkóczy Imre belügyminiszteri államtitkárát fölmentette állásától és kinevezte a közigazgatási bíróság másodelnökévé, továbbá fölmentette állásától Jakabffy Imrét, Krassó-Szörény vármegye főispánját s kinevezte a belügyminiszterium államtitkárává.

Jakabffy Imre, az új államtitkár 1850. dec. 4-én, született Budapesten. Gimnáziumi tanulmányait Budapesten és Esztergomban végezte, jogot Pozsonyban hallgatott, a hol 22 esztendőskorában az államtudományi és bírói vizsgát is letette. Ugyanott szolgált le önkéntesi évét is, amely után hadnagygyá neveztek ki a 23. gy. ezredhez, majd később a 4. huszárezredhez. Tanulmányai befejeztével Ivaeskovics György, Krassó-Szörény vármegye főispánja mellé titkárrá nevezték ki, 1875-ben megyei aljegyző, 77-ben tiszteletbeli főjegyző, 80-ban pedig helyettes főjegyző lett. Nehány hónappal később arvaszéki elnöké, 83-ban kir. tanácsossá és egy évre rá Tabajdy Károly halála után, főispánna nevezte ki a király. Az ezredéves ünnepségek alkalmával a Szt. István rend kiskeresztjével tüntették ki. Az orsz. gazdatanácsnak és a magyar délkeleti helyi érdekű vasut igazgatóságának tagja.

A belügyminiszterium negyedik termében ma d. e. 11 órakor bucsuzott el a teljes személyzet Latkóczy Imrétől. A buszbeszédet Széll Ignác államtitkár mondta, aki a távozó államtitkár 3 éves munkásságát méltóan értékelte és tisztelettel búcsúolt. Latkóczy

Szekelyországi Historiák.

Megérdemelte.

— Elbeszélés. —

Irtá: Vántsá György.

A régi szekely-huszar és gyalog katona családok leveles ládái érdekesebbnél-érdekesebb események, följegyzések tartalmaznak nemcsak az illető családok mulijából, hanem egyes nevezetesebb eseményekről is. E népfaj egész történetét meglehetne írni a leveles ládákban felteve őrzött poros akták megsárgult és elfakult lapjairól, ha sikerülne azokat össze gyűjteni, de épen az a nagy baj, hogy a legszegényebb család sem valami szívesen adja ki bármely kincsért is a családi ereklyék és felteve őrzött kincsét.

A »Domokos« család leveles ládjában talált okmányok alapján írta meg Jókai a Mór a Domokosok című történelmi regényét. A Mikó (nem a grófi) és Gábor családok leveles ládái szolgáltatnak szintén Jókainak a »Balványos vár« című történelmi regényének érdek fészítő s mythologiai eseményekhez hasonló adatait.

Kovácsy »Erdély története« című nagy munkájához a szekelysége vonatkozó királyi leiratok, kiváltsági rendeletek eredeti okmányait szintén ezen leveles ládák őrizték meg, mert a míg az egyes városok és megyei székhelyek gazdag levéltárai a tatár és török csordák mindent elpusztító dúlásainak áldozatul estek, addig az egyes családok ha minden vagyonuk is oda veszett, e kis ládát a benne levő okmányokkal és családi ereklyékkel együtt megmentették.

meghatoltan mondott köszönetet azoknak, akikkel eddig örömet, bánatot szívesen megosztott. A szomszédba vonul csupán, de azért jó emlékeztetést kér magának, amint hogy ő is szívébe zárja a tisztikar szeretetének kedves emlékét. A tisztelgők még egyideig együtt maradtak a jókedvvel beszélgető államtitkárral, aztán elszölettek hivatali helyiségeikbe a munkát folytatni.

A vámtarifa-enquete.

Az autonóm vámtarifa ügyében összehívott szakértekezlet elé a következő kérdőpontokat fogják terjeszteni:

1. Az autonóm vámtarifa előterjesztett tervezetének beosztása fogadardó-e el vagy teendők-e axon lényegesebb változtatások? Nevezetesen alkottassék-e egy maximális s minimális tarifa?

2. Indokolt-e mezőgazdasági termékeinket a külföldi behozatal ellen vámokkal védeni és megfélemlen-e ez irányban a tarifa-javaslatban foglalt vámtételek?

3. Az iparnak nyersanyagul vagy segédanyagul szolgáló ama mezőgazdasági és egyéb termékek, melyek nálunk nem, vagy a szükségletet fedező mérvben nem termelhetnek, valamint az ipar által szükségeltetett félgártmányok gépek stb., melyek nálunk most meg nem állíthatók elő, de melyek előállításához szükséges előfeltételek megvannak, vámentesen bocsátanak-ök be, vagy mérsékelt vámok állapítasanak-e meg?

4. A tarifa-tervezetben érvényesített védelem az oly ipari cikkekre, melyek nálunk előállíthatók, vagy melyek kellő vámvédelem mellett előállíthatók, megfelelő-e?

5. A jelenleg fennálló és fogyasztási adók jellegével bíró pénzügyi vámoknak a tarifa-javaslat szerint tervbe vett fokozása ellen férög fenn észrevétel?

9. Indokolt-e a tengeren való behozatalt kedvezményben részesíteni?

Felhivatalosan a következőket jelentik: A közzetett autonóm vámtarifáról szóló bírálatok, amelyek a sajtóban megjelentek, többnyire téves szempontból indultak ki. Ha a kereskedelmi miniszterium által közzétett anyagot szakszerűen vizsgálják fel, mint ez félreértésből meg is történt, akkor joggal lehetne

Br. Orbán Balázs a szekely népet alaposan ismerő a »Szekelyföld leírata« című nagy munkájában igen gyakran fordult a szekely családok leveles ládáihoz, mint a legbiztosabb történelmi kútfőhöz.

E kis történetet is, mely elbeszélésem anyagául szolgált jó atyám által felteve őrzött és egyedüli örökségkepen én reám hagyott leveles láda megfakult és megsárgult aktái közül került ki.

Egy 1674-ben történt igazságszolgáltatás vizsgálati adatait és a bűnösre kimondott ítélet végrehajtását írja le, mely a szereplő nő tekintélyes állásánál — és a reá mert s korunk szelleméhez mérten kegyetlen ítéletnél fogva igen érdekes és tanulságos. Érdekes különösen azért, hogy híven feltünteti annak a kornak s abban a korban élt egyének a becsületről való fogalmát és annak megtorlatlanul nem maradó sértetlenségét.

Az esemény a következő volt.

Baltai Estánné (Istvánné) nagyasszonyom, a Baltai Están esküdt uram hites felesége »temondbá« (pletykába) került. Nevezetesen Balogh Józsefné asszonyomról, aki a tavaly télen ment Balogh uramhoz, aki már az ötvenen jóval túl volt, míg ő alig hagyta el a 20-at, azt mondotta, hogy »poros volt a főkötője« és »sárba tette a karinczáját.« De Baltainé asszonyom leánykori pártáját Bodor Pista kocsisokkal porosította volna be s karinczáját pedig Pál Están urammal sároztta volna el. Tehát a mai kor felfogása szerint két férfival volt viszonya, ami ma már fel sem is tűnik,

e tanulmányának a következetes irányesszme hiányát felróni. E munkát azonban csak anyaggyűjteménynek tekintendő, melynek az a célja, hogy az enquete tagjainak tájékozást nyújtson.

A kereskedelmi miniszterium nem azonosítja magát a közrebozsított elaboratummal és a miniszterium képviselői a tanácskozsáson nem is fogják az egyes tsteleket a szakférfiaknak és az érdekkörök kiküldöttjeinek esetleg ellentétes nézeteivel szemben védelembé venni.

A kereskedelmi miniszterium az egybehívott enquete előkészítésére szánt e publikációsával a parlament határozata által reá rótt kötelességének akart eleget tenni. És csak a szaktanácskozsáson kifejtendő vélemények alapján fog lehetségessé válni az autonóm vámtarifának egyes teteleit tüzetesen meghatározni és az autonóm vámpolitikának alapjait lerakni arra az eshetőségre, ha az események válságos fejleménye által a közös vámterület további föntartása csakugyan teljesen lehetlenné válnék.

Mudrony irányelvei.

Az autonóm vámtarifa megjelenése alkalomával, mely határozottan védővamos alapon áll, illő, hogy megemlékezzünk az Országos Iparegyesület nemrég elhunyt igazgatójáról, Mudrony Somáról, Debreczen III. kerületének egykori képviselőjéről, ki annak az irányának, mely most érvényesülni készül, legregibb és legteljesebb szószólója volt a magyar irodalomban s a közéletben.

1875-ben jelent meg A vámügy és Magyarország közgazdaságának ujja-szervezése című munkája, mely Kossuthnak dícséretét érdemelte ki, ugy szerzőjének független jellemét, valamint a műben nyilvánuló mély szakismeretét fogva is.

Második műve nem sokkal előzte meg halálát, mert 1896-ban került nyilvánosságra, ezime: A vámkérdés megoldása: Első munkájának irányától az utóbbiban némilég eltér, mert azt igyekszik kimutatni, hogy mikép lehetne a külön vámterületet a közös ügyes alapon megvalósítani.

Szerinte a vámkö finansziális szempontból igen jelentékeny bevételi forrás, a melyet csak az igékesebbé volna szabad elhanyagolnunk. Nagy baj azonban az, hogy a közösvéd vámkö mellett az iparcikkeket Ausztriából s

mert nem is lány,skinek öt-hat udvarlója nines s ki tehet róla, ha egyel-kettővel az a viszony bensővé is válik?

Hja! de nem ugy volt az régen, egészen más fogalmat alkottak a régiek a leánybecsület tisztaságáról.

A lányi becsületében mélyen megsértett Balogné asszonyom a törvénytudó emberekhez ment, feladván panaszát, kerte a bűnös megbüntetését.

Vonczai Gergely uram, a város akkori bírása, megindította a »felhert« (vizsgálat) amiaek hosszú proccszusz lett a vége, mert kihallgatni azokat a tanukat, akik ettől, meg ettől, atól meg attól hallották s végre addig gombolyítani az össze-visszakuszált szálakat, amig végre előkerül az igazi bűnös, a »temonda« indítója, bizony nem kis feladat volt, — a mit bizonyít az öt ives tömötten teleirt kihallgatási jegyzőkönyv is. Végre hosszas kutatás után az ettől, meg attól hallottam szálai Baltainé asszonyomhoz vezettek, aki már nem tudva urát adni, hogy neki kimondotta reá száradt a valótlán hír terjesztése, vagy amint a jegyzőkönyv röviden kifejezi. »benne maradt a »bűdűbe.«

Amidőn már észrevette Baltainé asszonyom, hogy baj van, elkezdett himenznihamozni, hogy azt ő nem ugy mondta, ő nem akart a Balogné asszonyom becsületében, amibez moesok nem fér, gázolni, így meg ugy, stb., de nem volt már szabadulás. A tanuk rávallottak, mert mindenki feltette a maga bőrtét.

A ténynek »napuál világosabb« bebizo-

telemesen megdrágítva kapjuk. E czimen milliókat adunk évente az osztrák iparnak. A czipótalpon kívül, mely magyar gyártmány is lehet, föl a kalapunkig rendesen osztrák mezbe vagyunk bujva.

Mudrony azt hiszi, hogy Ausztria nem fogja megvámolni gabonánkat, még akkor sem, ha mi vámot vetnénk az ő gyarmányaira, mert rá szorul s a vámok megdrágítanak lakóinknak életét, tehát gyártmányait is. Szerinte a magyar vámtarifának a következő elvek alapján kellene fölépülni:

1. Vammentések a nyers anyagok, tehát a mezői és kerti termékek, állatok, irodalmi és művészeti tárgyak.

2. Alacsony, például 5 százalékos vám szedések a gépek eszközök számszámok, felgyártmányok után;

3. Az iparcikkok magasabb, tehát 10 százalékos vámmal rovassanak meg.

4. Az élvezeti és luxus cikkek vámjá legyen 15—20 százalék. A külfölddel kötendő szerződések közösen állapítandók meg s a két állam egymás közt sokkal alacsonyabb vámtételeket állapítana meg, mint érvényben lennének, a legtöbb kedvezést élvező külföldi államokkal szemben, így a monarchianak kifelé a belső vámvonal mellett is egységes karaktere volna.

Különös játéka a sorsnak és a fejlődésnek, hogy a magyar hivatalos körök a viszonyok nyomása alatt ma már sokkal radikálisabb intézkedéseket terveznek, mint a milyeneket az elméleti gondolkozású Mudrony nem olyan régen ajánlott.

Kötelességünknek tartottuk, hogy erre a mai nem egy tekintetben korszakalkotóknak ígérkező események között ráutaljunk.

Válság a kereskedelmi miniszteriumban.

Tegnap d. u. tanács volt a miniszterelnökségi palotában. Ebben a tanácskozásban furesa dolgok készülnek. A Budapesten időző szabadelvű képviselők sorában szótlanul beszélték, hogy a ma kezdődő vámtarifaszaktanácskozmányt egy válság előzi meg, mely a kereskedelmi miniszteriumban tört ki. A válság akut és a mai minisztertanács kiemeteletől függ, hogy a miniszter, vagy az államtitkár fog-e belőle diadalmasan kikerülni. A kereskedelmi miniszteriumban legutóbb történt események, a vámtarifa-javaslat publikálása körül előfordult szabálytalanságok, továbbá a miniszter és államtitkára között fennálló nézet eltérések, melyek a

Magyar Államvasutak gépgyárainak a pénzügyminiszteriumba való áthelyezése óta nyíltan is kifejezésre jutottak, kitörésre juttatták a krízist, melynek megoldása tegnapi minisztertanácsától várható. Báró Dániel különben amugy is el van tőkelve állását elhagyni és miután legutóbb észlelte, hogy a kormány-párti sajtó oly feltűnő hidegséggel ejtette el, elérkezettnek látta az időt, hogy kabinet-kérdést esináljon az ellene intézett támadásokból.

A hazahívott Szilágyi.

A krízis küöben nemcsak a kereskedelmi tárca körül tört ki. Az sokkal nagyobb hullámokat is kezd verni. A politikai helyzet válságos voltát legjobban igazolja egyébként az a feltűnő tény, hogy Szilágyi Dezső, felbuzakítva furdózását, tegnapi délután Budapestre érkezett.

Politikai körökben ennek a ténynek messzemenő fontosságot tulajdonítanak és ősz széköttesbe hozzák a bécsi eseményekkel melyeknek hullámai átesapnak Magyarország politikai életére is. Miután az osztrák kormány meggyőződést nyert arról, hogy a reicherathot semmiféle koncessziókkal sem tudja munkaképessé tenni, le kell végrelesen mondania arról a reményről, hogy a magyar kormány-nak feltétel, hogy a kiegyezési javaslatokat legalább a Bizottságok által letárgyalassa, teljesíthesse. Így a kiegyezési javaslatok teljes kudarczot vallván, azoknak visszavonása válik szükségessé, de a helyettük benyújtandó provizorium-javaslatok benyújtásánál meg van kötve a Bánffy-kabinet sorsa, mert tudvalevőleg Bánffy kijelentette, hogy új provizorium nem lesz. A kibuvás módzatainak megbeszélésére kellett hír szerint Szilágyinak nyaralását megszakítani.

Szilágyi rögtön Budapestre érkezte után fölhajtatott a miniszterelnöki palotába, hol a minisztertanács előtt hosszabb ideig konferált Bánffy báróval.

KÜLFÖLD.

A meghiusult konferenciák. Tegnap déli 11 órakor dr. Pergelt, dr. Grosz és dr. Hoehemburger német ellenzéki képviselők megjelentek Thun gr. osztrák miniszterelnöknel és közölték vele a konferenciának határozatát, mely szerint a német ellenzéki pártok vezérférfiai a tervbe vett miniszteri tanácskozásban és az egyezkedési kísérletekben nem fognak részt venni.

Föltehető most már, hogy a németekkel nem fognak egyáltalában tárgyalni, bár az alkotmányhü nagybirtokosok, akik a konferencia egyhangu votumában részt vettek holnapra megígérték megjelenésüket.

A németek ez elutnsító magatartásának egyik főoka az a sérelem, mely a németeket asszal érte, hogy a német nyelvhatárt Csehországban igen szűkre vonták, a másik sérelem az, hogy tolmácsokul a vegyesnyelvű területeken német fogalmazókat akarnak alkalmazni.

A vidéki városok adóssága.

Debreczen, július 13.

Magyarország városainak vagyoni állapotáról érdekes cikket közöl az Államgazdasági Szemle, ez a most megindult havi folyóirat. A cikkk hü képét adja vidéki városaink terheinek s ez a kép bizony esőppet sem örvendetes. Közöljük ezt a cikket a következőkben:

A törvényhatósági joggal felruházott 26 magyar város vagyoni állapotát, illetőleg azok aktíváinak és passzíváinak csak főösszegeit s itt csupán a milliókat vetve egybe, kitűnik, hogy egy-egy város vagyommérlege akkor mutat normális viszonyt, hogyha a terhek a vagyon értékének 26 százalékát nem haladják meg.

Hogy ez átlagos százalékmennyiség helyes, indoklását nemcsak abban találja, hogy a törvényhatósági joggal felruházott 26 város

vagyommérlegeinek összehasonlításából és az eredmények egybevetéséből ered, hanem abban is, hogy a rendezett tanácsú városok megközelítőleg szintén ezen százalékot mutatják.

A törvényhatósági joggal felruházott városoknak és a rendezett tanácsú városoknak 1896 éy végén lezárt számadási a következő eredményeket mutatják:

Vagyoni adóssága esik millió forint 100 fra

Törvényhatósági joggal felruházott városok 305 88.7 29%

Rendezett tanácsú városok 110 30.0 27%

vagyis a teljesen más szervezetű, más helyi viszonyok szerint másként elbíralandó, fejlődésükben más és más befektetés igénylő város-csoportok között csakis két százalék az eltérés, miért is következetesen állíthatjuk, hogy normalis viszonyok között a törvényhatósági joggal felruházott városok adósságainak összege az aktívák összegéhez viszonyítva csak 29 százalékot tehet ki.

Törvényhatósági joggal felruházott városaink aktíváinak és passzíváinak egybevetéséből és viszonyításából adósságcsinálásuk mérvét a következő felállítás mutatja:

Város	Vagyona	Terhe	Esik 100 fra száz.-ban
Budapest	144.5 m. frt	42 m. frt.	29
Szeged	22.5 "	6.5 "	33
Debreczen	21 "	4 "	19
Nagyvárad	10 "	4.5 "	45
Kassa	9.5 "	3.5 "	36
Temesvár	8.5 "	1.5 "	18
Kolozsvár	8 "	2.5 "	31
Pécs	7.5 "	2 "	27
Szabadka	6.5 "	2 "	31
Pozsony	6 "	2.5 "	42
Kecskemét	6 "	2.5 "	42
Arad	5.5 "	2 "	36
Fiume	5 "	3 "	60
Ujvidék	4.5 "	0.8 "	18
Versecz	4.5 "	0.8 "	18
Szat.-Németi	4 "	1 "	25
Győr	3.5 "	0.5 "	14
Pancsova	3.5 "	1 "	28
Sopron	3.5 "	2 "	57
Székesfehérvár	3.5 "	0.8 "	23
Baja	2.5 "	0.5 "	20
Zombor	2.5 "	0.7 "	28
H.-M.-Vásárh.	2 "	1 "	50
Komárom	2 "	1.5 "	25
M.-Vásárhely	2 "	0.5 "	25
Selmeczbánya	1.5 "	0.1 "	7
Összesen	305 m. frt	88.7 m. frt.	

Ez a táblásat érdekes és következtetésben mélyreható gondolkodásnak szolgáltat alapot.

Igy leggazdagabb város székes fővárosunk s legszegényebb Selmeczbánya; gazdaságban Budapestet a szegénynek csufolt Szeged, ezt pedig Debreczen követi, 22 és fél, utóbbi 21 millió frt vagyonnal. A 10 millió frt vagyont kimutató Nagyvárad mellé Kassa, Temesvár, Kolozsvár és Pécs sorakoznak; Szabadka nyitja meg ezután a 6 milliós csoportot s vele egysorban Pozsony, Kecskemét és Arad állanak. Az 5 milliósokat Fiume nyitja, közel hozzá Ujvidék, Versecz és Szatmár-Németi áll. Háromszoros milliomosok Győr, Pancsova, Sopron és Székesfehérvár, míg Baja, Zombor, — a magyar Kánaán városai — már csak 2 és fél milliót, Hódmező-Vásárhely, Komárom és Maros-Vásárhely csak 2—2 millió forintot képviselő vagyon felett rendelkeznek.

Igen tanulságos, hogy az adósságcsinálásban a vagyoni állapotokhoz mért normális viszonyt székesfővárosunk tartotta meg, a mennyiben daczára annak, hogy a rohamos fejlődéssel szemben nagy befektetést igénylő kiadásai nem vettek többet igénybe, mint 29 %-ot. Ha a fentebb kimutatott arányos akóssági viszonylatot, a 29 százalékot több városainkra alkalmazzuk, az adósságcsinálás mérvét a következő százalékos fokozatot mutatja.

Legnagyobb adósságcsináló városunk Fiume hatvan százalékkal, mellője Sopron so-

rakozik ötvenhét százalékkal és Hódmező-Vásárhely ötven százalékkal; enyhébben, de mégis hévvel csinálják az adósságokat még Magyarvár negyvenöt százalékkal, Pozsony, Kecskevár negyvenhárom-negyvenkét százalékos mértékkel.

A normális viszonyt meghaladólag ugyan de ezt megközelítőleg helyes arányban vannak eladódva Kassa és Arad 33-36 százalékkal, Szeged 33 százalékkal, Kolossvár, Szabadka 31-31 százalékkal.

Megfelelő befektetésekkel még ama városoknak szabad eszínálok, melyek a normális 29 százalékos mérték el nem érték. Így Páncsova és Zombor mértéke 28 százalék, tehát ez meg némi külesont vehet föl; 27 százalék jelentkezik Pécs városánál, 25 százalék Szatmár-Németi, Komárom és Maros Vásárhelynél: 23 százalék Székeshelyvárnál és 20 százalék Baja városánál.

Kivánatos, hogy városok fejlesztésére, középületek, iskolák építésére adósságot csináljanak ama városok, melyeknek mérve a 20 százalékon áll. Így Debreczen (19 százalék), Temesvár, Újvidék és Versecz 18-18 százalék, Győr (14 százalék) és Selmeczbánya (7 százalék), mind olyan helyzetben vannak, hogy ha adóssággal kívánják megfelelő befektetésekre csinálni, mert viszonyos számuk a normális 29 százalékon jóval alul áll, senki sem fog rajtuk az adósság csinálása miatt követelni.

Azoknál a városoknál, hol a normális 29 százalékos számmérték nagyobb, kívánatos lehet a törekvés, a helyes arány behozatalához, mert az, hogy Budapest, amely világhíressé váló emelkedésben s ezzel tetemes befektetéseket igénylő fejlődésben van, nagyobb adósságot a 29 százalékos mérvnél még sem csinált, már azért is jellemző, mivel mindannyi városunkat összvéve nem áll előtünk oly fontos kérdés megoldása, mint székes fővárosunk előtt, hol a víz hiánya, esatornázás és kövezés befektetéseit egymagukban oly ezélok, melyekkel városaink legnagyobb része még nem közdött meg avagy nem is gondolt arra, hogy ezekkel megküzdjön.

Boicsev kivégeztetése.

Debreczen, jul. 13.

Tegnap lapunk megjelenése után pár perccsel a következő táviratot kaptuk:

Szófia, július 13.

Boicsev Decskó kapitányt a Novolice rendőrfőnököt ma reggel kivégezték a filippopoli fogházban.

Ezzel a hírrel befejezést nyert egy bűnügy, mely két év óta foglalkoztatja az egész művelt világot. A szomorú történet szálai tudvaleg Budapestig értek, mert Boicsev áldozata, kiért ma a verpadon halt meg, egy budapesti leány volt, a fiatal Szimon Anna, kinek szerencsétlen vége politikai beavatkozást is vont maga után.

Az eset előzményei elé gő ismereteselek.

Boicsev kapitány, a Ferdinánd fejedelem szárnysegéde viszonyt folytatott Szimon Anna budapesti születésű énekesnővel, mely viszonyból egy kis leánykájuk is született. Később Boicsev adósságokba keveredvén, gazdag házasság által akart magán segíteni. Ezért elhatározta, hogy Szimon Annát elteszi láb alól. Sötét terve kivitelére Novolice filippopoli rendőrfőnököt is megnyerte, a kivel elhatározták, hogy Szimon Annát kivisszik a Maricza folyó partjára és belefojtják. Hogy tervüket könnyebben végrehajtsák, belevonták Wassiliev lovasszázadosát is. A kocsin, Novolice utasítására, a ki azt mondta, hogy titkos rendőri kiküldetésről van szó és Wassiliev hajtotta a lovakat. A Maricza hídján Boicsev és Novolice várta a kocsit, felszálltak a leány mellé és mintegy 9 kilométernyire tovább hajtottak. Útközben narkotikus szerrel elkábították a leányt, aztán visszahozták a hidra, köveket kötötték a testére és beledobták a vízbe. Wassiliev vállotta

be bűnét legelőbb és ennek alapján találták meg a kapitány lakásán és udvarának kutjában Szimon Anna ruháit. Boicsev és Novolice végig tagadott mindent, de hiába, mert a törvényszék életfogytiglani fegyházra ítélte őket.

Érdekes mozzanatként említi a vádirat, hogy Boicsev a börtönből levelet intézett a fejedelemasszonyhoz, a levelet azonban elfogták. Ebben azt kérte a fejedelemtől, hogy mentse meg.

Fenséged egyetlen szavába kerül, mondja csak azt, hogy akkor este, a mikor a gyilkosság történt, az udvarnál voltam.

Az elítéltek főlegbettek, de a főlegbetés azt eredményezte, hogy a szófiai főtörvényszék halálra ítélte őket. Ezt az ítéletet még ez év januárjában hozták és azóta folyton húzódott az ügy, mert az elítéltek érdekében temérdek kegyelmi kérvényt adtak be a fejedelemhez. A kegyelmet kérők közt volt maga a szófiai érsek is. A mint azonban a megtörtént kivégzés mutatja nem volt fogantatja.

Az ítélet végrehajtását mindenféleképpen meghiúsították. Boicsev folyton azt remélte, hogy rajta, az egykor oly hatalmas katonatisztnak, ki egész nyíltan kérkedett a fejedelemmel kegyével, nem fogják a halálos ítéletet végrehajtani. Perújításra is került a dolog, de az újabb tárgyalásnál is halálra ítélték. Felesége az ítélet után öngyilkosságot követett el.

Szimon Anna leányát a szófiai osztrák, magyar konzulátus vette gondjai alá. Sürgetésére az ottani árvahatósági gyámat nevezett ki dr. Feuerstein József személyében, ki kivitte, hogy a leánynak 5000 frankot ítéltek meg. Ezt a pénzt azonban mindeddig nem fizette ki a Boicsev-család. Boicsevre nejeinek öngyilkossága után nagy vagyon maradt, de azt mint elítélt ember nem vehette birtokába. A kis leánynak nagyatyja Budapesten él és egy kis fűszerkereskedés alkalmazottja.

Az osztrák-magyar konzulátus csak néhány nap előtt intézett kérdést a bolgár igazságügyminiszterhez, hogy miért késleltetik a Szimon Anna gyilkosai ellen hozott ítélet végrehajtását.

Meglehet, hogy erre a sürgetésre hajtotta végre most a bolgár kormány a halálos ítéletet.

Táviratok.

A Dreyfus ügy.

Budapest, jul. 10. Párisból jelentik: Esterházy őrnagy elfogatás, mint tudósítónk jelenti, a legnagyobb titokban folytatott előkészületek után történt és amikor a már megtörtént elfogatást egyesek a késő éjjeli órákban megtudták, azt hitték, hogy tévedés forog fenn és hogy Picquart helyett említik Esterházyt. Mialatt Picquart lakásán házkutatás folyt, rendőrségi és bírósági vegyes bizottság jelent meg Pánsé asszony lakásán, akit a Zola-pör tárgyalása alkalmával Esterházy őrnagy kedveseként emlegettek.

Esterházy Pánsé asszonnyal, feleségétől különváltan, közös háztartásban él. Mikor a bizottság a lakásba érkezett, Esterházy őrnagy nem volt otthon. A házkutatásnál egy láda és egy kalapdoboz iratot foglaltak le. Mikor Esterházy esti 9 óra felé hazérkezett, a bizottság őt és Pánsé asszonyt nyomban tartóztatta. Esterházy roppant lever volt és izgatottan kiáltotta:

— Ugy látszik, áldozat kell, azért választottak engem!

Majd hozzátette:

— De majd beszélni fogok!

Az elfogtatói parancs felmutatása után Payekné asszonyt a Lszare-fogházba, Esterházyt pedig berkoesin a Santé fogházba, szállították.

Picquart lakásán is házkutatás volt. A kiküldöttök ott is egy esomó iratot foglaltak le. Picquart nem volt otthon, de lakása kulcsát a házmesternél hagyta. A ház előtt, ahol Picquart lakik, óriási néptömeg tolongott, amely a bizottság távozásával így ordított:

— Le Picquarttal! Halál az árulóra!

Mint egy délutáni távirat jelenti, azt hiszik, hogy Esterházy elfogatása azszal a fátyolos hölgygyel függ össze, aki a levélkét, melyben a leette enaaille D... kifejezés foglaltatott, Esterházynek egy találkozás alkalmával átadta. Ő maga is kijelentette, hogy ezt a titkos iratot neki átadták.

Mivel pedig Picquartnál is házkutatás volt, hogy kézrekerítsék ezt a levelet, melyet Schwarzkoppen német katonai attasé adott át neki, Esterházy ellen is el kellett járni, hogy a titkos levélke eredetét kiderítsék. Az a vélemény, hogy a fátyolos hölgy Pánsé asszony volt, azért fogták el őt is.

Házkutatás volt Esterházyánál is, de ott semmit sem találtak. Boalanczné asszonnyal azonban több levelet foglaltak le, melyeket Esterházy irt neki.

A rendőrfőnök jelentést tett Faure elnöknek a tegnapi bírósági intézkedésekről. Azt beszélik, hogy Picquart a vizsgálóbíró ma reggelre maga elő időzte. A lapok egyhangulag elismerik, hogy a Dreyfus-ügy ismét aggasztó mérveket ölt.

Budapest, jul. 13. (A Debr. ered. táv.) Párisból jelentik: Esterházy őrnagyot azért tartóztatták le, mert különböző iratok megvizsgálása után az a gyanu merült fel, hogy azokat Esterházy diktálta madame Pays tollába.

Budapest, jul. 13. (A Debr. ered. táv.) Párisból jelentik: Esterházy őrnagyot a polgári bíróság elé állítják. Nem tudják, hogy Esterházy elfogatása összefüggésben van a Dreyfus ügygyel.

A forrongó Balkán.

Budapest, jul. 12. (A Debr. ered. táv.) Konstantinápolyból jelentik: Az abessyniai császár külön küldöttséget menesztett Konstantinápolyba, mely drága ajándékokat és a negus sajátkezű levelet viszi meg a sultánnak.

Budapest, jul. 10. Athenből jelentik: György Király Miklós herceggel és Maria királykisasszonnyal az amphitrite yacht-on a Velenczébe utazott, honnan Aieles-Bainsba megy, ahol több hétig marad. Junea Kopenhágába utazik, a honnan visszajövet király meglátogatja a berlini és a bécsi udvart.

Budapest, jul. 10. Konstantinápolyból jelentik: A új görögparlament 53 órházat építettek oly tavolságban, hogy ezental görög bandáknak Maesdoniába való betörése lehetetlenné van téve.

Szenzációs leleplezés Görögországban.

Budapest, jul. 14. A török-görög háború idején ismételt volt szó az Ethniki hetairis működéséről, melynek forradalmi üzemei visszatartóztatlanul belesodorta Görögországot a végzetes himeneteiű háborúba. Akkoriban a görög kormány férfiak megtagadtak minden összeköttetést a nevezett egyesülettel, mely pedig mint most kitűnt, a legilletékesebb tényezők tudtával és beleegyezésével indította meg akcióját. A napokban ugyanis Athénben elhunyt Staghertis Posatis a ki az Ethniki Hetaira lelke volt. hagyatékában megtalálták az egyesület egész levelezését, mely számos, eddig ismeretlen, és György király valamint Delyannis miniszterelőök és a többi görög államférfi magatartását meglepően jellemző okmányt tartalmaz. A leleplezés minden körben kínos feltűnést kelt.

A munkások Bartókynál.

Budapest, jul. 10. (A «Debr.» ered. táv.) Az inséges mezei munkások, kik tegnapelőtt a fővárosba jöttek, hogy ügyes-bajos dolgukat it' elpanaszolják és segítséget kérjenek a maguk és családjuk számára, tényleg fennjártak a földművelési miniszteriumban. Illemtudóan beallították a portáshoz, hogy utbagazítást kérjenek és egyttal elmondták a nagy férfunak «panaszlat»-jukat, mert nagy ám az ő bajuk, amibe őket az a szerszódási törvény vitte, most se munkájuk, se kenyérük és azért kérnék a hatalmas minisztert, legyen tekintettel a szegény ember sorsára

Legkorábbi nap márc. 10.
Legkésőbbi » máj. 2.
Időköz 54 nap.

Középső : apr. 5—6, vagyis megegyezik a történetével. A vonulási tünet finomabb mizzanatát azonban majd csak a részletes földmunka fogja nyújtani s én rajta leszek, hogy majdan ezeket is közrebojtsam, esekély viszonzásul azért a nagy készségért, amelyet a magyar társadalom most is tanusított.

Herman Ottó.

Az ég csatornája.

Valahányszor az ég csatornája megerednek, mindannyiszor a föld csatornája szűknek bizonyulnak, különösen itt az alföldön, hol hiába keres a nehéz víztömeg magának lejtőt.

Debreczen új mappáját úgy a hogy lehetett áttapogattam, de az úgy illik a régire, mint a magyar korona a nagyanyam kaskéltjára.

Az ily városi tervek úgy hasonlítanak egymáshoz, mint a csataképek, csak a bűdőség nem erzik ki belőlük, a mennyiben papíron vászonon vannak profektálva, és illatos lakkal bevonva.

E terv alkalmazható V. Pécsre, mint Amsterdamba, csak a reginek a közepét mint a káposztának a torzóját ki kell vagni, aztán finomra meggyalulni valamiféle amsterdami emberrel aztán besavanyítani.

A terv jó is, rossz is, a hogy vesszük, mert sok dísznóbus kell a káposztához, hogy az mindenki izlését megnyerje.

Az a szép terv, úgy volna szebb ha a terv terekkel is dicsekedne, és jobban tennék el rajta. Mikor lesz az tehát irányadó, vagy csak távolról is valószínű, azt az Ég sem tudja, mert rendszeren a szegény ember tervez és a barágos len végé. Hogy a kertekben vagy plane a temetőben, mikor tessék le az első tervbe illő viskót, mely egyúttal szineljen is, ezt mondja meg A e z é l és fla vagy unokája . . .

Hát uram, soká lesz, hogy azt mondhasuk: Hát iha sehon! . . . Lehet hogy tised része sem valósn.

De hát ki tudja, mit hoz a holnap nap? Alig került napvilágra az új terv pókhálózata már is két hatalmas dongó rangatja szálait Simonffy Emil háza eladó, továbbá Kiss Albert oly tervet eszelt ki az építendő varosházára, hogy az csakugyan nagy szegyet üthetett a böles tanács fejébe.

Soha ennél szebbet ki nem gondolhatott volna még egy Lesleps sem. — Lam igaz az, hogy nem a szegény köműves találta ki a palotákat. Más az eszme, más a kivitel. Kivitelre kézen áll a tömeg, de a szép eszme csak egyséknél születik. — Mily jó, hogy még hozzá nem fogtunk az építkezéshez, és Kiss Albert terve szerint készülhet az impozáns, dombszerű Varosháza, mibe esetleg a p. ü. hivatal is elférne, és ne vakoskodna tovább a régi kazamátában. . . . Erre azt mondom, hogy: Éljen!

Ebből és egynéhány ide illő palotából azután nem köve kezik, hogy Debreczen valaha a paloták városa legyen. Ha regényíró jó-solta könnyű neki megbocsátani, mondott ő még ennél ezifrább frázist is.

Mindenek előtt Debreczen, nem hivatal sem gyári város, és gazdalkodó jellegű — a mitől az ég óvja — le nem teheti, ehhez van köve léte. Szénás szekér nem járhat renais-sance kapun, sem emeleten nem fejhethi a tehenét de a dísznót sem húzzák a liften. Tágas udvar most is a jelző Debreczenben.

Mi közvetlenül ételt készitünk szájunknak, a gyolcsot a posztót, a varró tűt és gépet készitse az, kinek kopár sziklás a talaja.

A tulajdonképeni város csak az eddigi régi belterület marad, vagy néhány századig legfőbb a kerti részeit alakithatjuk át, nyílt terekké, hozzá férhető utcákkal, de mint légkamráinkat soha nem nélkülözhetjük, be nem épithetjük.

Ahhoz, hogy csak egyes utcai helyre igazodjanak, évszázadok szükségesek, ha elgondoljuk, hogy az állam a vidéki városokért

semmit sem tesz, csak a kaszárnyákat követeli egyre töltük.

Ha az 1811-iki nagy tűz által elpusztult utcákat nem akkor rendezték, úgy most már hiába lessük reá az alkalmat, ha csak nem a Tisza vizét vezetjük ide és Szeged mintájára, a világ millióin rekonstruáljuk a várost, de főképp a feltöltéssel segíünk a bajon.

A város alatt és gyenge lejtőn fekszik. Aggasztó a helyzete, sőt végzetessé válhat, ha a mostani rendszertelen állapotban a esatorna hálózatot kibővítjük, a mitől ugyan egyelőre nem tartok. — De tegyük fel, hogy a házi kerteket mind felmagosítjuk és alattuk csatornák készülnek, ugyan hová vezetjük a szűk esatornákon a rohamos eső vizet?

Berlinnek oly magas főcsatornája vannak, hogy a felügyelők kényelmesen járhatnak benne, de az itt nálunk nem lehet, ha csak messze, a város alatt tavakba nem vezetjük a vegyes vizeket. A nagy zápor eső nem azért hatolt be a tb. főkapitány pinczejébe, hogy virtuskodjon, de a mostani kis csatorna hálózat mellett sem képes elfolyjni, hogy a végén meg ne szorulna.

Azt az építész és Pettenkofert szeretném ösmerni, ki a szörnyű nagy bajon tudna segíteni. Minél jobban kivételgetjük Debreczent falusi jellegéből, annál nagyobb arányban nő halandóság benne.

A minapában beszéltem egy Csokonai-utcai polgárral és szidtam utcazókat, hogy az egyiptomi sötétségben a nyílt csatornába léptem.

— Hagyja el uram — szól a jó gazda, — jó ez így nekünk; nem kell nekünk még Hezyesi uram, tegye el a patkány mergét jobb helyre. De még a sok nyavalyát nem a csatornan elvezetik a házakhoz? A pecező gödör a kert közelében csak javítja a humust.

Hát igazsága van hogy a humus, homo, homok igen egyértelmű: mind humanus, ha jól kezeljük és ne egyre csak lábbal tapossuk őket.

Nekünk a cottage és village rendszertől nem szabad eltérnünk. Keretekkel vegyessék, egyenek a mi háztelkeink és ne kössük össze a belvárost a külvárosok (extra villaine) tömegeivel, mert Dr. Sárváry jelentése egyre szomorubbak lesznek.

Lehet, hogy finanezialis exélja van az új tervezetnek, hogy a vityilló is annyit jövedelmezzen az államnak, mint a palota. Hiszen azért szöknek sokan a városból, hogy a város terheitől szabaduljon. De hogy is lehet ezek viselésére szoritani, ha egyszer nem elvezi nyomasztó áldásait.

A mérnöki hivatal tehát ne egyedül a materiális finanezcsal, de a város főorvosával tanácskozzék, hogy munkalata üdvös és humanus legyen. Hát minket már csak a plajbass, tinta, gammi és fláneez dirigál?!

Főorvos ur! Ne engedjen tehát annyit a kob-i-noornak (Koch in Ohr) mert majd meg-sinlik azt szűk udvarunkon a cochineinák (Koch in China), de annál jobban megörvend majd Dr. Koch collega. (Koch in Berlin). — Roate coeli desuper! . . .

Gondy Károly.

KÖZGAZDASÁG.

Magas gabona árak.

Körülbelül egy éve lesz annak, hogy a lepok hasábjain is a gabonaárak tartós és jelentékeny emelkedését megjósolva, figyelmzettük a gazdaközönseget, hogy vetéseinek minden uton-módon való javítása által hasson oda, hogy a kedvező árviszonyokat min-jobbán kihasználhassák.

Jóslatunk a reményen túl beteljesedett; a buzaárak oly magasra emelkedtek, hogy azt senki sem remélhette, sőt a spanyol-amerikai háború előszelére oly abnormálisan magas árak jegyeztettek, a mind magas árakat a hausse-ra spekulálók kivételével senki sem óhajtott. Mert magát a magyar gazdaságot sem ismerjük annak a tényesének, mely má-nak kárára, rovására óhajtana vagyonosodni.

Már pedig 15—16 frtos búza árak mellett nemcsak hogy a kisiparos, a napszámos nem elhet meg, de annak az intelligens közép-szállynak is meg van támadva egzisztenciája, mely tisztán készpénz keresetével reá van utalva, hogy szükségét piacról fedezze. Annál hatalmasabb pedig valamely állam, mennél nagyobb benne az intelligens közép-osztály, mely szorgalmával, munkájával vagyontalanul is megkeresi mindennapi kenyé-rét, Elvégre is nem lehet mindenki tőkepén-zet, vagy földbirtokos.

Ismerve a magyar gazdaközönseget nézéstét el lehet mondani, hogy az ország gazdaközön-ségének a zöme nagyon meg volna elé-gedve, ha a buza ára 10—11 frt. között inga-doznék. Ezen ár mellett a gazdaközönseget is megjalálna számítását s a búzát nem termelő közönseget egzisztenciája se volna veszélyez-tetve.

Sokan vannak ugyan — kétséget sem szenved — a kik a magas gabona áraknak már is hasznát látják, amennyiben idei tor-mésüket részben már eladták; Az ország gaz-daközönségének zöme azonban csak aratás után értékesíti búzáját és így természetesen csak az akkori buza árak lesznek igazán mérv-adók. Az a kérdés tehát, milyenek lesznek az árak akkor.

Alig hiszem, hogy valaki is abban a remé-nyben ringatja magát, hogy aratás után is 14—15 frton fogja búzáját értékesíthetni. Mert igaz ugyan, hogy a tőzsdei fogások ideig órá-ig jelentékeny befolyást gyakorolhatnak az árakra, de az árakat állandóan szabályozni mégis csak a kínálat és kereslet fogja. Így volt ez és így lesz mindig.

Hiába spekulálnak a börzianerek, baisse-ra mégis emelkedni fog a buza ára, mihelyt ki-sül, hogy a fokozódó mégis jó termés esetén a világ buzafeleslege ma még jelentékeny.

Nem valószínű tehát, hogy legalább mostanában a mai buzaárak fenntarthatásá-t magukat habár az sem, hogy oly alacsony gabonaárakat érjünk, mint a minöket éveken keresztül értünk, a melyek csaknem a tönk szeleire juttatták Magyarországot. Nem lehet ezért eg, ebat tanácsolni, mint a mit annyiszor hangoztattunk, hogy a föld nagyobb jövedel-mezőségét annak jobb megművelésével inter-sivebb trágyázással kell fokozni. A remélhe-tőleg magasabb gabonaárak mellett különösen a foszfortrágyáknak, főleg a szuperfoszfátnak van nagy jövője, mert Magyarország termő-talaja foszforban szegény, mert az orszá-gból óriási mennyiségű — foszforban gazdag — buza vittetik ki s az ilyen módon beállt foszforvesztéséget annyival is in-kább csupán műtrágyákkal lehet a talajnak visszaadni, mert az ország állatállománya jó-val kisebb, mint a mekkorának kellene lenni, s így az állatállomány egymaga az ország trágyaszükségletét fedezni nem képes.

Új szabadalmak.

A m. kir. szabadalmi hivatal a következő szabadalmi leírásokat küldte be:

Javitott hajtó szerkesztet kerékpárok szá-mára. Velociped-kefe. Eljárás fejletlen, mérég-mentes gyufát előállítására. Gelatinszerű szap-pa előállítása s az iyarban való felhasználása. Antiszeptikus lángró. Tartókaprés lépcső pok-rócs rudak megerősítésére. Felyton működő acetylén gázfejlesztő készülék. Zarat padló magtárak számára. Ujítások tryeiklikon. Szál-lítási eszközök szolgáló szögölés nélküli szét-szedhető láda. Ujítás tengeri gyorátűzelő löve-gekben. Magszafordító készülék állatorvosok számára. Ujítás váltakozó áramu generátoro-ron. Javitott tárogató.

Mindasok, a kik a szabadalmak iránt érdeklődnek, azok rajzait és leírását kama-ránknak megtekinthetik.

CSARNOK.

Utközben.

— Regény egy kötetben. —

Írta: TAMÁS JÓZSEF.

31.

— Holnap már nem jelenik meg a Vörös Zászló!

Még sem tudta érteni annak az embernek a kérdését, a ki győzelmi mámorban ismételtette:

— Megmutattam nekik.

Végtelenül nyomorultnak látta Kéry Gábor.

»Megszüntetem a Vörös Zászlót.« Jó tehát, majd terem ő más lapot. Ha mindjárt csak egyszer jelenik is meg egy hónapban, akkor is csak tenyérnyi nagyságban, de el fogja b-
ne mondani amit érez, bűn lajstroma lesz az a társadalomnak és a munkások akik olvassák, legalább meg tudják belőle, hogy mégsem bukkot az ő ügyük, van aki el nem hagyja őket.

Hazafele ment.

Szintén dühös volt önmagára, mikor arra gondolt mennyi éjszakát töltött a szerkesztőség büzös lámpái mellett. Itt a jutalom, elküldik, mert nincs már rá szükség.

Felment a szobájába. Amint Anna ablaka előtt elhaladt benézett és köszönt, a leány fogadta.

Ugy érezte, hogy a szive hevesebben dobog és dühös volt önmagára. Szerelmes, mint egy sápadt diák.

Munkához fogott, mert még egy jó óra hiányzott az ebéd idejéhez.

Cikkorozaton dolgozott.

Halomszámra gyűlt fel már a kézirat az asztalán és úgy érezte, hogy tudna mindig újat mondani. Tele volt a lelke csordultik és futottak tola alól a sorok.

Bűnlajstroma volt az a társadalomnak, melynek minden ferdesége, minden igazságtalansága sorra volt ott róva.

Az en szinte másodrendű szerepet játszott mindenkor Márton életében.

Soha igényei nem voltak és a szive az lágy, csoda hát, hogy így tele volt?

Talán nem is tudott Márton ahoz, amit ezébbeli írók a stílus művészetének tartanak. De a lelke az telve volt és ontotta magából az impressziókat.

Delután, mikor a szerkesztőség munkája kezdődött, megélték a haz. Zúrzavaros lárna hallatszott fel Márton szobájába.

Kiment, mert sejtette, hogy mi lehet.

Nem csalódtott. Hire ment, hogy a Vörös Zászló megszűnt és a munkások össze-

gyűltek a szerkesztőség előtt. A lap volt az ő lelkük és most úgy érezték magukat, mintha összeroskadt volna minden reményük.

Hogy Márton lement közéjük, tizen is megrohanták, hogy mondja, beszélje, miért tette ezt Kéry Gábor?

Márton nézte az elkéseredett az emberek és nem tudott nekik mit válaszolni. Kéry Kábor eserben hagyta őket, annyi az egész. Nem olyan nehéz dolog megérteni. Ő már természetesnek is találja.

Az emberek káromkodtak és átkozódtak tehetetlen dühökben. Nagyobb részt mesterségesek voltak. Fialatok, öregek vegyest.

Az ajtó előtt állott Moricz. Látszott, hogy szeretne bemenni. Valószínűleg álmos volt.

Egyik munkás előfogta Mártont:

— Mi lesz már most mivélünk?

— Nem tudok rá felelni.

— Semmit?

— Semmit?

— No akkor majd megmondom én.

— Kivánsi vagyok.

— Nem lesz hosszú. Csak annyit mon-

dok, hogy min erősebbek vagyunk, mert többen vagyunk. Nagyon sok az éhes ember és az mind szeretne jellakni. Nem gondolkozik azon, van-e hozzá joga, vagy nincs. Éhes. No majd meglátják.

— Semmi bolondságot öreg.

— Csak mi legyünk józanok, ők lehetnek bolondok és örültek. Jogot ad ahhoz is a pénz?

Nem tudott Márton mit felelni.

(Folyt köv.)

Nyilt-tér.

NYILATKOZAT.

Alólirott, mint a görbersdorfi tüdőbeteg-
gek klimatikus gyógyintézetének tulajdonosa,
segíteni akarván a szenvedő emberiségnek, örömmel hozom nyilvánosságra, hogy gyógyintézetemben a

„Margit“ gyógyforrást

(Bereg megye.)

1879. óta állandóan a legjobb eredménnyel alkalmazom a légutak hurutos bántalmainál. A legtisztább lelkiismerettel ajánlom ezen kiváló gyógyviz alkalmazását orvostársaimnak és a mellbajokban szenvedő emberiségnek is.

A görbersdorfi gyógyintézet tüdőbeteg-
tegek számára.

Dr. Römpler Tódor.

Eladó homoki fajborok.

Csanak János ujfahértői homokszőlő telepének

1897. évi termése kisebb mennyiségekben is — legalább 100 liter vételnél — a következő árak mellett eladásra kerül:

Olaszrizling literenként	30 kr
Ezerjő	30 »
Carbenet (vörös)	28 »
Oportó (vörös)	25 »
Mézes-fehér	25 »
Kövidinka	25 »
Kadarka	24 »
Kadarka (schiller)	22 »
Fehérgyöngy	20 »

A borok helyben a sétaterti pinczékben vannak elhelyezve, hol a venni szándékozók a borok minőségéről meggyőződést szerezhetnek.

6593.

1898.

Árverési hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy:

1. a »Bégánya csapszék az 1899. évi január hó 1-től 1901. december hó 31-ig terjedő három (3) évre;

2. a »Csiesgő csapszék a mészárszékkel együtt 1899. évi január 1-től 1901. december 31-ig terjedő három (3) évre;

3. a »Cserepes csapszék az 1899. év január 1-től 1901. évi december 31-ig terjedő három (3) évre;

4. a honvéd lovassági laktanya mellett levő »Spitzer-féle sátorlak Löwi Bernát által birt része az 1899. év január 1-től az 1901. évi december 31-ig terjedő 3 évre; a folyó 1898. év augusztus hó 10-ik napján d. e. 9 órakor a városháza kistermében másodizben megtartandó nyilvános árverésen bérbe adadni fognak.

Az árverési feltételek a számvevőségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árverelni akarók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben bánatpénzül az árverelő bizottság kezéhez letenni.

Debreczen, 1898. június hó 29.

A városi tanács.

Tüdőbetegségek

(chronikus katarrhusok és tüdősorvadás)

gyógyíthatók

e kitűnő hatású és teljesen ártalmatlan

„Glandulén“ használata által.

GLANDULÉN a legjobb szer bármilyen nemű tüdőbetegségeknek. Bámulatos sikerek régebb és előrehaladottabb tüdőbetegségeknek; bizonyítottan gyógyult betegek és hirnevés orvosok által.

GLANDULÉN a legbiztosabb ismert szer, minek segítségével a természet a testben gyógyítja a tüdőbetegségeket. — A szervezet Glandulén hiányával megbetegszik. Glandulén ezélszerű használata fokozza a természetes gyógyulást.

GLANDULÉN nem mesterséges uton előállított vegyi szer, melyeknek többnyire nem kívánt kellemetlen mellékhatásai vannak, teljesen ártalmatlan, huzamosabb használatnál is.

GLANDULÉN előállítatik Dr. Hoffmann utóda által Meerrane (i.S) vegyi gyárában egészséges állapotoknak tudomirigyeiből. Tablettákban, kellemes és alkalmas alak bevévésre. Minden egyes tablettá tartalmaz 0.25 Glandulénnek megfelelő 0.05 besűrített mirigyanyagokat és 0.20 izjavító tejszékrot.

GLANDULÉN törvényileg védve és szabadalmazva van, utánzatoktól óvakodjék. — Változatlan alakban minden gyógyanyagot tartalmazó Glandulén kapható minden gyógytárban: 1 üveg 2 frt 75 kr. (100 db.) és 1 frt 50 kr. (50 db.) — Ott, hol nem kapható, forduljon a főkárthoz:

Diana gyógyszertár,

Budapest, Károly-körút 5. szám.

honnan kívánatra terjedelmes ismertetés és használati utasítás orvosoknak, valamint betegnek bérmentve küldetnek.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 fnt 50 krtól feljebb.

Levéloríték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Évi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.